

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Parlementaire ondervragingscommissie Fiscale
constructies
T.a.v. Drs. H. Nijboer, voorzitter
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

datum	: 14 juni 2017	contact	: Drs. Tessa Maas
uw brief van	:	e-mail	: t.maas@knb.nl
uw kenmerk	:	telefoon	: 070-330 7122
ons kenmerk	: 3407/TM		
betreft	: Toelichting KNB na verhoor Van Mourik 13-6-2017		

Geachte heer Nijboer,

Tijdens het openbare verhoor van de heer Van Mourik gisterochtend door de Parlementaire ondervragingscommissie Fiscale constructies zijn verschillende onderwerpen aan de orde gekomen. De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) geeft hierbij graag nadere informatie over enkele besproken onderwerpen. De heer Van Mourik is reeds enige tijd geen hoogleraar meer (sinds 2008) en geen notaris meer (sinds 2006) en een aantal onderwerpen heeft de afgelopen jaren een ontwikkeling doorgemaakt.

Toezicht op het notariaat

De KNB stelt beroeps- en gedragsregels op waar (kandidaat-)notarissen zich aan moeten houden. Ieder notariskantoor wordt eens per drie jaar door een daartoe opgeleide collega-notaris getoetst: deze interne toetsing bestaat sinds de jaren negentig en het notariaat investeert structureel in dit systeem. Sinds 2007 werkt de KNB met een systeem van *peer reviews* waarbij notarieel deskundigen elk notariskantoor elke drie jaar beoordelen op kwaliteit en integriteit. Omdat tuchtrecht het sluitstuk is van deze intercollegiale toetsing heeft het stelsel zich bewezen; een aantal notarissen heeft het vak moeten verlaten nadat tijdens een intercollegiale toetsing misstanden waren vastgesteld.

Als wordt vermoed dat een (kandidaat-)notaris niet integer handelt, volgt nader onderzoek. Eventueel dient de KNB een klacht in bij de tuchtrechter (de kamer voor het notariaat). (Kandidaat-)notarissen staan verder onder controle van het Bureau Financieel Toezicht, die het integrale toezicht op het notariaat heeft.

Samenwerking notarissen, advocaten en belastingadviseurs

Ter waarborging van de onafhankelijkheid en onpartijdigheid zijn regels vastgesteld over de wijze waarop samenwerkingsverbanden tussen advocaten, notarissen en belastingadviseurs kunnen worden aangegaan.

De IDS verordening regelt samenwerkingsvormen tussen notarissen en beoefenaren van andere vrije beroepen (advocaten, belastingadviseurs en octrooigemachtigden) in hun meest vergaande vorm, namelijk samenwerkingsverbanden waarin deelnemers geheel of gedeeltelijk voor gezamenlijke rekening en risico praktijk uitoefenen of zeggenschap over de bedrijfsvoering met elkaar delen.

Uitgangspunten in de IDS verordening zijn onafhankelijkheid, onpartijdigheid en geheimhouding.

Fraudepreventie

De KNB is al een aantal jaren actief op het gebied van fraudepreventie. De KNB voert hierover regelmatig overleg met vertegenwoordigers van onder meer het ministerie van Veiligheid en Justitie, de Belastingdienst, het Openbaar Ministerie en het Bureau Financieel Toezicht.

Fraude ondermijnt het onderlinge vertrouwen en schaadt de samenleving. De notaris kan en moet een rol – veelal aangeduid als poortwachtersrol – spelen bij de voorkoming van fraude en hiermee invulling geven aan zijn maatschappelijke rol en relevantie. De maatschappij mag van de notaris verwachten dat hij alert, integer en actief is waar het gaat om de voorkoming van fraude. Deze maatschappelijke (poortwachters)rol vloeit voort uit de publieke functie van de notaris in het rechtsverkeer.

Ook de KNB verwacht alertheid en een integere en actieve beroepshouding van haar leden. Op haar beurt ondersteunt de KNB de notariële beroepsgroep zoveel mogelijk bij zijn praktijkuitoefening. Bijvoorbeeld met diverse documenten (handleidingen, leidraden, artikelen, aandachtspunten, indicatoren) die notarissen kunnen helpen bij het signaleren en voorkomen van fraude en met een helpdesk en vertrouwenspersonen.

De notaris is op grond van voor hem geldende wetgeving verplicht een uitvoerig cliëntonderzoek te doen. Verder moet de notaris een melding doen bij de Financial Intelligence Unit-Nederland als sprake is van een (verrichte of voorgenomen) ongebruikelijke transactie. Ten slotte moet de notaris zijn dienst weigeren wanneer naar zijn redelijke overtuiging of vermoeden de werkzaamheid die van hem verlangd wordt leidt tot strijd met het recht of de openbare orde, wanneer zijn medewerking wordt verlangd bij handelingen die kennelijk een ongeoorloofd doel of gevolg hebben of wanneer hij andere gegronde redenen voor weigering heeft.

Deze (poortwachters)rol van de notaris is preventief en controlerend van aard, gericht op de voorkoming van fraude. De notaris kan en moet soms voorkomen dat personen toegang krijgen tot het rechtsverkeer op de wijze die zij zich hadden voorgenomen.

Ethiek en integriteit

Ethiek en integriteit spelen een belangrijke rol in het notariaat. De KNB is hier actief mee bezig. Voorafgaand aan de benoeming tot (toegevoegd) notaris vindt een persoonstoets plaats waarbij wordt getoetst op ethiek en integriteit, maar ook op onafhankelijkheid en onpartijdigheid. Deze toets wordt uitgevoerd door een onafhankelijk extern adviesbureau. De Commissie toegang notariaat oordeelt vervolgens over de persoonlijke geschiktheid voor een benoeming. Ook in de opleiding van notarissen en bij de uitvoering van kwaliteitstoetsen door de KNB bij notarissen komen ethiek en integriteit aan de orde. Aandacht voor deze onderwerpen neemt toe. Nieuw benoemde (toegevoegd) notarissen worden sinds enkele jaren door de KNB uitgenodigd voor een kennismakingsbijeenkomst waarin onder meer ethiek en integriteit aan de orde komen. In 2016 heeft de KNB rond deze thema's de zogenoemde DilemmApp ontwikkeld. Verder heeft de KNB in het voorjaar van 2017 vijf regiobijeenkomsten georganiseerd voor haar leden om met elkaar in discussie te gaan over dilemma's op het gebied van ethiek en integriteit. Ook het Jaarcongres 2017 van de KNB staat in het teken van ethiek en integriteit in het notariaat.

Mocht u nog vragen hebben over deze onderwerpen, dan hoor ik dat graag, met vriendelijke groet,

Mr. J.H. Oomen
voorzitter KNB